

OORSPRONG EN WORTELS

Wat is de oorsprong van de Vrijmetselarij?

De hedendaagse Vrijmetselarij of Maçonnerie is ontstaan uit ambachtelijke verenigingen van steenhouders en andere bouwers die rond de Middeleeuwen in West-Europa werden gevormd.

Deze verenigingen bestonden uit leerlingen, gezellen en meesters, die over een bijzondere kennis van steenbewerking en bouwkunst beschikten. De leden genoten een aantal voorrechten, maar waren tegelijkertijd verplicht bepaalde regels na te leven op godsdienstig en moreel gebied.

Bovendien gold een eed van geheimhouding om de beroepsgeheimen te beschermen.

Oorspronkelijk bestond het onderlinge contact voor een belangrijk deel in het teken van de uitoefening van het ambacht. Bij de bouw van bijvoorbeeld kathedralen werd een bouwloods (het Engelse "lodge") gebruikt voor het houden van werkbeprekingen, waarbij alleen vaklieden werden toegelaten. Het woord "lodge" (in het Nederlands "loge") werd geleidelijk aan ook gebruikt als aanduiding voor de bijeenkomsten zelf en later ook voor de bouwers als groep.

Aan het eind van de Gotiek verdwenen veel ambachtsverenigingen. In enkele West-Europese landen bleven zij echter bestaan.

Onder invloed van de Renaissance liet men ook niet-bouwers als leden toe. In die tijd groeide, ook na veel oorlogen en politieke verwarring, alom een verlangen naar broederschap en onderlinge verdraagzaamheid. Vanuit dit verlangen deden steeds meer niet-vakgenoten hun intrede in de loges, waardoor deze, naast een ambachtelijk, een steeds sterker beschouwelijk karakter kregen. In 1717 verenigden zich vier Londense loges in één Grootloge, waardoor een gezagsorgaan werd geschapen, van waaruit nieuwe loges konden worden gesticht. Vanaf dat moment groeide het aantal loges binnen de eigen grenzen zeer snel en verspreidde de Vrijmetselarij zich binnen enkele tientallen jaren over de hele wereld.

Waar liggen de wortels van de Vrijmetselarij?

De in het vorige onderwerp geschetste ontwikkelingsgang van Vrijmetselarij is herleid uit de oude handgeschreven constituties - waarvan de oudste dateren uit de 14^e eeuw - waarvan er sinds het midden van de vorige eeuw ca. 200 ontdekt zijn. Mede door het voordien bestaande gebrek aan bronnen zijn tal van theorieën ontwikkeld die de oorsprong van de Vrijmetselarij naar ver vóór de Middeleeuwen terugvoeren, o.m. naar de antieke mysteriën, de Egyptenaren, Pythagoreeërs, Tempeliers, Kabbalisten en Rozenkruisers. Tot op heden bestaan er echter geen duidelijke bewijzen die dergelijke veronderstellingen t.a.v. een directe afstamming kunnen staven. Wel vertoont de Vrijmetselarij raakpunten met mysteriën, godsdiensten en filosofieën uit de hele menselijke beschaving.

Waar komt de naam en waar komen de werktuigen vandaan?

Het woord vrijmetselaar is een onjuiste vertaling van het Engelse "freemason". Dit is naar alle waarschijnlijkheid een samentrekking van de woorden freestone mason. Freestone was - in tegenstelling tot rough stone (ruwe steen) - een fijne kalksteen, die alleen met grote vakkennis kon worden bewerkt. In latere perioden wordt het voorvoegsel "free" ook wel uitgelegd als "zekere vrijheden genietend", bijv. bepaalde burgerrechten in de steden. De werktuigen die door de steenhouwers, bouwers en architecten werden gebruikt, zoals bijv. hamer, beitel, troffel, passer en winkelhaak, hebben in de beschouwelijke Vrijmetselarij een sterk symbolisch karakter gekregen.

Sinds wanneer bestaat de Gemengde Vrijmetselarij?

De eerste gemengde loge is gesticht in 1893 in Frankrijk. In dat land was nl. in 1882 de jonge vrouw Maria Deraismes ingewijd in een masculiene Vrijmetselaarsloge. Toen de loge vanwege dit feit met schorsing werd bedreigd, trok Maria Deraismes zich terug. Sindsdien drongen veel vrijmetselaren bij de orde aan op een officieel besluit tot toelating van vrouwen in masculiene orden. Toen dit besluit uitbleef, stichtte Maria Deraismes - gesteund door Georges Martin - een vooraanstaand lid van de Grootloge van Frankrijk - op 4 maart 1893 de eerste gemengde loge onder de naam "Grande Loge Symbolique de France Le Droit Humain".

ESSENTIE EN DOEL

Wat is Vrijmetselarij?

Als organisatie is de Vrijmetselarij een besloten vereniging, een initiatiegenootschap, een broederschap, die afdelingen heeft over de hele wereld.

Het wezen van de Vrijmetselarij kan gezien worden als levensschool, waar ruimte wordt geboden aan alle niet-dogmatische overtuigingen. Vanwege het ondogmatische karakter kan Vrijmetselarij niet gezien worden als godsdienst of sekte. Met behulp van symbolen streven wij naar inzicht in onszelf en de wereld om ons heen. Wij proberen dit te doen in een geest van verdraagzaamheid en verbondenheid.

Wat biedt de Vrijmetselarij?

De Vrijmetselarij biedt een geheel eigen methodiek waarmee de leden in staat worden gesteld zichzelf te leren kennen en zo de mogelijkheid kunnen verwerven via zichzelf te werken aan een beter wereld. De broederschap geeft morele steun in dit groeiproces.

Wat stelt de Vrijmetselarij zich ten doel?

De Vrijmetselarij streeft naar een wereld waarin vrijheid, gelijkheid en broederschap voor iedereen bereikbaar is.

Hoe tracht de Vrijmetselarij dit doel te bereiken?

De Vrijmetselarij tracht dit doel te bereiken door de leden zich de methodiek eigen te laten maken. Deze methodiek wordt ondersteund door rituelen opgevoerd in een speciaal daarvoor ingerichte omgeving, de werkplaats of tempel. Daarnaast worden gespreksavonden gehouden waarin, naast de gewone verenigingszaken, thema's worden uitgediept.

Wat zijn de plichten van de Vrijmetselaar?

Een Vrijmetselaar doet zijn best een goed mens te zijn die openstaat voor andere meningen en zienswijzen. Dit betekent niet dat alles moet kunnen en mogen. Respect neemt een belangrijke plaats in.

RELIGIEUZE ASPECTEN

Is de Vrijmetselarij een sekte?

Religies en sekte zijn in principe dogmatisch van karakter. Dit is onverenigbaar met het ondogmatische streven van de Vrijmetselarij. Derhalve kan Vrijmetselarij niet geschetst worden als religie of sekte. Men zou het eerder een levenswijze kunnen noemen.

Is de Vrijmetselarij een geheime groepering?

Nee. Hier is het "zoekt en gij zult vinden" van toepassing. Wie wil kan alles over de Vrijmetselarij te weten komen wat er ooit over geschreven is. Bibliotheken en boekwinkels hebben op dit gebied veel te bieden. Wat echter geheim is en blijft is de persoonlijke beleving van de eigen inwijding. Dat is alleen bij benadering uit te leggen aan iemand die hetzelfde heeft ondergaan, net als vele andere zeer persoonlijke ervaringen. Niemand weet hoe het voelt om vader of moeder te zijn tot het moment is gekomen dat je het bent, en dan nog is het jouw eigen gevoel, dat wellicht dat van een andere ouder benadert maar nooit hetzelfde zal zijn.

Is de Vrijmetselarij mystiek?

Dat is een persoonlijke beleving. Als dit wordt gezien als een feit, dan heb je een dogma. Er zijn leden die mystieke ervaringen hebben maar even zoveel die het niet hebben.

Is de Vrijmetselarij esoterisch?

Als men onder esoterisch (= verborgen) verstaat datgene wat pas door training en inwijding, en bovendien door middel van intuïtie toegankelijk wordt, dan is de Vrijmetselarij inderdaad esoterisch te noemen.

Wordt er gediscussieerd over godsdienst of politiek?

In de Vrijmetselarij geldt als "spelregel" dat godsdienstige of politieke overtuigingen niet ter discussie worden gesteld omdat deze snel tot onenigheid leiden.

Is de Vrijmetselarij voorbehouden aan een elite?

Nee, dat is zelfs in strijd met haar eigen streven.

GEHEIMZINNIGHEID

Op welk vlak liggen de geheimen?

De geheimen van de Vrijmetselaar liggen op het terrein van de inwijdingen, andere zeer plechtige bijeenkomsten en bepaalde gebruiken. Zo wil men het aannemingsceremonieel van een niet-vrijmetselaar tot vrijmetselaar bewaren, evenals het ritueel van de bevordering van leerling tot gezel en van gezel tot meester. Weinig vrijmetselaren zullen die geheimen bloot willen geven, zoals hiervoor werd beschreven. Zij weten wat de buitenstaander zal missen aan intense ervaringen wanneer hij zich reeds de geheimen heeft eigen gemaakt en zich daarna wil aansluiten bij de Vrijmetselarij. Het verrassingselement gaat dan verloren.

Er is nog een andere zeer nadrukkelijke reden voor het geheim houden van de rituelen: wanneer men ze vertelt aan de buitenstaanders of de buitenstaanders lezen ze in bepaalde geschriften, dan maken zij kennis met een surrogaat van de werkelijkheid. Je kunt je niet voorstellen hoe een sinaasappel smaakt als je er nog nooit een geproefd hebt, al heb je er honderd boeken over gelezen. Zo zal een belangrijk facet van de Vrijmetselarij nooit goed te omschrijven zijn.

Overigens mogen niet-vrijmetselaren gerust weten dat de Vrijmetselarij gebruik maakt van symbolen, o.a. uit de bouwwereld. Er is geen enkele reden om te verbergen dat de bouwsymbolen gebruikt worden om begrippen duidelijk te maken. Zoals niemand moeite heeft met het aanvaarden van de bijenkorf als symbool van nijvere arbeid, taakverdeling en volmaakte vormgeving (raten), zo hoeft ook niemand moeite te hebben met het symbolisch gebruiken van metselaarsattributen. Ingewikkelde wijsgerige gesprekken kunnen op deze wijze worden vermeden. In de Bijbel wordt ook gesproken in gelijkenissen.

Men hoeft er bijv. geen geheim van te maken dat de niet-vrijmetselaar die zich aanmeldt als lid, vergeleken wordt met een ruwe onbewerkte steen, die tot een bruikbare bouwsteen moet worden gevormd om te kunnen dienen in het bouwwerk van begrip en harmonie dat de mensen met elkaar moeten oprichten.

Het geheim ligt in het feit dat vrijmetselaren niet bereid zijn aan niet-vrijmetselaren te vertellen hoe een inwijding in z'n werk gaat.

Maakt men zich door die geheimzinnigheid niet juist onsympathiek?

Zolang het de geheimzinnigheid is van "sorry hoor, dat kan ik je niet vertellen, dat is geheim", zal die geheimzinnigheid zeker niet sympathiek overkomen. Wanneer er geen uitleg gegeven wordt waarom bepaalde zaken geheim blijven, zal "men" dat zeker niet accepteren. Zeker niet in deze tijd waarin de mensen in het algemeen steeds meer antwoord krijgen op steeds meer vragen die worden gesteld.

RITUELEN

Wat is de zin van een ritus/ritueel?

Door de regelmatige herhaling van het ritueel wordt de onderlinge band van broederschap versterkt. Er zullen vele vrijmetselaren zijn die een gevoel van inkeer krijgen en afstand tot de dagelijkse beslommeringen ondervinden. Het is ook mogelijk dat men het ervaart als een zelfontdekking, een mystieke of een occulte beleving.

Wordt er speciale kleding gedragen?

Het is de gewoonte dat bij de formele bijeenkomsten de heren in smoking of donker kostuum komen en de dames een zwarte broek of rok dragen met een witte blouse of T-shirt met eventueel een zwart jasje. Verder zwarte schoenen.

Wat is een tempel?

De tempel ook wel werkplaats genoemd is de ruimte waar de formele bijeenkomsten worden gehouden.

Wat gebeurt er bij de inwijding?

Tijdens een ceremonie wordt men ingewijd. Om alle aspecten van de inwijding ten volle te kunnen ervaren, is het beter dat men van tevoren niets weet over de ceremonie.

Hoe minder men weet van wat zich tijdens de inwijding plaatsvindt, des te groter het verrassingselement.

Hoe staat de Vrijmetselarij tegenover het wettig gezag ?

Als organisatie neemt de Vrijmetselarij geen standpunt in. De individuele vrijmetselaar wordt geacht naar eigen eer en geweten een standpunt te bepalen, maar dient wel de democratische wetten van het land te respecteren.

SYMBOLEN

Waarom werkt men met symbolen ?

Het gebruik van symbolen scheidt een gezamenlijk beeld en biedt de mogelijkheid tot een individuele interpretatie, terwijl vastgestelde definities en verklaringen tot een dogma worden. De taal der symbolen laat de mens toe met zichzelf, met zijn onderbewuste te spreken.

Wat betekenen de passer en de winkelhaak?

Passer en winkelhaak zijn twee symbolen ontleend aan de bouwkunst. Doordat de winkelhaak twee benen heeft die onwrikbaar ten opzichte van elkaar staan en de passer twee beweeglijke benen heeft zou men de winkelhaak het symbool van de vastigheid (materie) en de passer het symbool van de beweeglijkheid (geest) kunnen noemen.

Wat betekent "arbeiden" of "werken"?

Ook deze termen zijn afkomstig uit de bouwwereld en hebben binnen de Vrijmetselarij inmiddels een overdrachtelijke betekenis gekregen.

Wat betekent leerling - gezel - meester?

Net als vroeger in de bouw-gilden, kent de Vrijmetselarij enkele scholingsperioden. Men sluit de leerling-tijd af met de inwijding tot gezel en de gezellen-tijd met de inwijding tot meester.

Wat is een bouwstuk?

Tijdens bijeenkomsten van vrijmetselaren houdt men regelmatig lezingen of beschouwingen - al of niet gevolgd door een discussie - die men bouwstukken noemt. De keuze van de onderwerpen laat men veelal vrij. Meestal wordt er naar gestreefd om - welke onderwerpen men ook kiest - een maçonnieke inslag aan zo'n inleiding te geven. Een traditie in de Vrijmetselarij is echter dat men zich onthoudt van (partij-) politieke en godsdienstige twistgesprekken. Daarom worden onderwerpen die daartoe aanleiding zouden kunnen geven vermeden.

Het doel van een bouwstuk is in de eerste plaats een activering tot zelforiëntatie en in de tweede plaats een toetsing aan de mening van anderen.

ORGANISATIE

Hoe is de Internationale Orde der Gemengde Vrijmetselarij (IOGVM) "LE DROIT HUMAIN" georganiseerd?

Internationaal:

De hoofdzetel van de Orde bevindt zich in Parijs en wordt geleid door een Opperraad, waarvan de voorzitter Grootmeester of Soeverein Grootcommandeur wordt genoemd. In de Opperraad hebben afgevaardigden van alle landen zitting, waar Federaties of Jurisdicties bestaan.

De IOGVM "LE DROIT HUMAIN" is in 50 landen vertegenwoordigd verdeeld over 5 continenten

Nationaal:

Als er in een land tenminste vijf loges met totaal honderd leden zijn, kan een Federatie worden gevormd. Beneden dit aantal is er sprake van een Jurisdictie.

De Federaties zijn onderling van elkaar onafhankelijk, maar werken samen in het algemeen belang van de Orde. Binnen de Federatie is het Consistorie verantwoordelijk voor alle rituele aangelegenheden. De Nationale Raad behartigt de organisatorische, administratieve en financiële zaken.

Plaatselijk:

In Nederland zijn 33 werkplaatsen of loges waarvan er 17 werken in de "blauwe" of symbolische graden, d.w.z. de graad van leerling (1°), gezel (2°) en meester (3°). Verder zijn er 9 loges die werken in de vervolgraden (4° tot de 33°) en 7 die werken in de zogeheten zij-graden.

Een werkplaats in oprichting wordt een Driehoek genoemd en valt onder het patronaat van een bestaande loge.

Hoe wordt een loge bestuurd?

Enerzijds is de loge een gewone vereniging volgens het Nederlands recht; ze wordt geleid door een bestuur met voorzitter, secretaris en penningmeester, die belast zijn met de organisatorische, administratieve en financiële leiding.

Anderzijds wordt de loge als maçonnieke werkplaats geleid door de Voorzittend Meester, de Eerste en Tweede Opziener, de Secretaris, de Schatbewaarder en de Redenaar, die samen met 8 hiertoe gekozen Meester-Metselaren de rituele zaken uitvoeren.

Hoe worden de bestuurders gekozen?

De bestuursleden van de maçonnieke werkplaats, de Officieren, worden jaarlijks gekozen door de Meester-Metselaren, voor de periode van één jaar. Eenmaal kunnen zij worden herkozen, terwijl de Voorzittend Meester en de beide Opzieners maximaal drie jaar hun functie kunnen blijven vervullen.

Zijn er graden, rangen en standen binnen een loge?

De essentiële graden in de Vrijmetselarij zijn die van leerling, gezel en meester. Alle andere graden zijn bedoeld als uitwerking, verbreding of verdieping van deze eerste drie graden.

Men kent een hiërarchische opbouw in het rituele stelsel van de Vrijmetselarij. Die loopt van de 1° tot en met de 33°. Voor het hoogste rituele orgaan in de Federatie, het Consistorie, moet men in het bezit zijn van de 32°. Iedereen met deze graad is automatisch lid van het Consistorie.

In de Nationale Raad heeft iedere Loge een vertegenwoordiger, die minimaal de 3° heeft. De Nationale Raad vult zichzelf aan door coöptatie. Bij andere Federaties (bijv. in België en Frankrijk) en bij het Grootoosten der Nederlanden bestaat een andere opzet van het bestuur. De Vrijmetselarij kent geen standsverschil.

Wat is de zin van de hiërarchie in de Vrijmetselarij?

Elke cultuur kent hiërarchie: die van de sterkste, de grootste, de meest wijze. Van traditie, monarchie, democratie. Hiërarchie is overal, gewild of ongewild, gedwongen of niet-gedwongen. De meest ideële hiërarchie is die van een besturende groep, gevormd door wijze mensen. De Vrijmetselarij beoogt daar een afspiegeling van te zijn, als neerslag van de kosmische hiërarchie.

Brengt hiërarchie de vrijheid van denken en handelen niet in gevaar?

De vrijheid van denken en handelen mag niet in gevaar komen. De hiërarchie in de Vrijmetselarij behoort een overdracht van wijsheid en kennis te bevorderen en mag nooit misbruikt worden voor macht en indoctrinatie.

Worden er eerbewijzen uitgereikt?

Er is slechts één eerbewijs, dat wordt uitgereikt aan leden die 33 jaar onafgebroken lid zijn geweest en die niet de 30° of hoger hebben. Daarnaast zijn er onderscheidingstekens die aangeven van welke groepering binnen de Vrijmetselarij men lid is en welke functie men daarin vervult of vervuld heeft.

LIDMAATSCHAP

Kan iedereen lid worden?

In principe kan iedereen van 18 jaar en ouder lid worden, die oprecht streeft naar verdieping van het mens-zijn. Daarnaast moet men "vrij en van goede naam" zijn. "Vrij" betekent in dit verband dat men niet in conflict komt met zijn eigen godsdienstige en maatschappelijke bindingen. "Van goede naam" wil zeggen dat men zich houdt aan de regels van het maatschappelijk bestel.

Hoe kan men zich aanmelden?

Voor Informatie over de IOGVM "Le Droit Humain" en de loge 1001 "Amsterdam" in het bijzonder kunt u kijken op onze website <http://www.loge1001amsterdam.nl>.

U kunt ook schrijven of bellen naar:

De heer Kees Koopman
Fokkerstraat 24
1171 EX Badhoevedorp
Tel 06-4867 1607

Moet men worden voorgedragen?

Nee, iedereen kan zichzelf aanmelden.

Worden er inlichtingen ingewonnen en zo ja, waarom?

Over het algemeen worden er 3 referenten aangeschreven die men zelf kan aanwijzen.

Kan men het lidmaatschap beëindigen?

Men kan het lidmaatschap te allen tijde beëindigen.

Is er een proeftijd?

Er is geen proeftijd.

Wat kost het lidmaatschap?

Op dit moment (2013) is de jaarlijkse contributie € 160.

Zijn er nog andere financiële verplichtingen?

Bij de inwijdingen betaalt men een bepaald bedrag voor bijv. een schootsvel, literatuur, e.d. Tijdens de bijeenkomsten wordt in de regel een geheel vrijwillige bijdrage gevraagd.

Hoe vaak en waar komt men bij elkaar?

Behalve de maanden juli en augustus en tot half september komt Loge nr. 1001 "Amsterdam" elke 2^e en 4^e woensdag van de maand bijeen. Dat kan zijn voor een rituele bijeenkomst in de tempel of voor een minder formele samenkomst in de zogenaamde voorhof, een gespreksruimte. Voor afzonderlijke graden zijn er bovendien studiebijeenkomsten.

Tot slot een korte geschiedenis van de Loge nr. 1001 "Amsterdam".

De eerste loge, die na de Tweede Wereldoorlog werd opgericht was de loge "Amsterdam". Deze loge werd samengesteld uit alle vooroorlogse Amsterdamse loges, waarvan vele leden de oorlog niet hadden overleefd.

Het besluit de werkzaamheden voort te zetten werd genomen op 8 mei 1945 en op 7 augustus 1945 werd de eerste bijeenkomst gehouden, terwijl de officiële oprichting met het nieuwe nummer en de nieuwe naam plaats vond op 7 november 1945. Wij beschikten toen nog niet over een eigen gebouw maar vonden vaak onderdak bij het Grootoosten der Nederlanden. In augustus 1958 beschikte de Nederlandse Federatie over voldoende financiën om het gebouw aan het Oosteinde 27 te Amsterdam te kunnen kopen, dat in 1998 echter weer werd verkocht. Sindsdien komt "Amsterdam" bijeen in het Logegebouw van het Grootoosten der Nederlanden te Amstelveen.

De loge, die in het kort "Amsterdam" wordt genoemd, bestaat al weer bijna 70 jaar, een periode waarin alleen maar van bloei kan worden gesproken. Het ledental neemt gestaag toe, de laatste tijd zelfs in toenemende mate vooral van jonge, gemotiveerde mensen.

* * *

© 2013